

УДК 336.717.5:336.77

СУЧАСНІ МЕТОДИ ОЦІНКИ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ

Студ. І.В. Івіна, гр. МгФМ-1-18

Науковий керівник: доц. Вергун А. М.

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Метою публікації є дослідження сучасних методів оцінки кредитоспроможності позичальників комерційних банків та пошук перспективних шляхів удосконалення таких методів оцінки.

Об'єкт та предмет дослідження. Сучасний розвиток банківської системи України, зокрема процес оцінки кредитоспроможності позичальників як.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів щодо оцінки кредитоспроможності позичальників комерційних банків підприємства.

Наукова новизна полягає у розробці напрямків щодо подальшого удосконалення рейтингової системи оцінювання кредитоспроможності позичальників.

Результати дослідження. Під кредитоспроможністю розуміють здатність позичальника отримати кредит і повернути його в майбутньому, що передбачає оцінку кредитного ризику позичальника [1].

Метою здійснення оцінки кредитоспроможності позичальника для банківської установи є уникнення кредитних ризиків від неповернення кредиту, а для позичальника – отримання кредиту на найбільш вигідних умовах.

Серед найбільш широко використовуваних методів оцінки кредитоспроможності виділяють класифікаційні моделі та моделі на основі комплексного аналізу.

До класифікаційних моделей відносять рейтингові оцінки, наприклад, системи показників, кредитний скоринг, аналіз грошових потоків; та прогнозні моделі банкрутства (множинний дискримінантний аналіз та методика CART) [2].

Моделі на основі комплексного аналізу включають в себе: правило «п'яти Сі», моделі CAMPARI, MEMO RISK, PARSER, систему 4FC, PARTS [2].

Рейтингова (бальна) оцінка позичальника визначається на основі розрахунку системи фінансових коефіцієнтів і переведення їх у бали. Бали обчислюються шляхом множення значення показника на його вагу в рейтингу [3].

Прогнозні моделі банкрутства використовуються для оцінки якості потенційних позичальників і базуються на статистичних методах, найбільш поширеним є множинний дискримінантний аналіз (МДА) [3].

Одним із перспективних напрямів оцінки кредитоспроможності позичальника є використання системи кредитного скорингу. Скоринг поділяється на 4-ри типи:

1) Application – скоринг (кредитний скоринг) – оцінка кредитоспроможності позичальників, що звернулися щодо отримання кредиту, по вказаним у анкеті даним на кредит [4].

2) Fraud – скоринг (скоринг шахрайства) – це скоринг, спрямований на виявлення можливих шахраїв серед осіб, які претендують на отримання кредиту або вже існуючих клієнтів-позичальників [4].

3) Collection – скоринг (колекторський скоринг) – визначення пріоритетних напрямків роботи з неблагонадійними позичальниками. Тобто це робота з простроченими заборгованостями [4].

4) Behavioral – скоринг (поведінковий скоринг) – динамічна оцінка очікуваної поведінки клієнта, заснована на даних про історію транзакцій по його рахункам, та використовується для попередження виникнення заборгованості [4].

При здійсненні оцінки фінансового стану фізичної особи позичальник, враховується якісні та кількісні характеристики. До якісних характеристик відносять: загальний матеріальний стан клієнта, соціальну стабільність, вік і стан здоров'я, кредитну історію. Кількісні характеристики включають: сукупний чистий дохід та прогноз на майбутнє, накопичення на рахунках в банку, коефіцієнти, які характеризують поточну платоспроможність позичальника і його фінансові можливості, забезпечення та рівень його ліквідності.

Оцінка фінансового стану позичальника – юридичної особи здійснюється за допомогою коефіцієнта загальної ліквідності; коефіцієнта абсолютної (термінової) ліквідності; коефіцієнта автономності; коефіцієнта маневреності власних коштів. Враховується також визначення основних даних про юридичну особу, розрахунок інтегрального показника та визначення класу боржника.

Основними умовами кредитування, які доцільно фіксувати в процесі оцінки кредитоспроможності є:

- 1) Величина кредит;
- 2) Величина відсотків по кредиту;
- 3) Період кредитування;
- 4) Процедура нарахування відсотків;
- 5) Спосіб погашення кредитної заборгованості.

Залежність надання об'єктивного висновку щодо надійності позичальника від достовірності вихідних даних є суттєвим недоліком вітчизняних моделей оцінки кредитоспроможності клієнтів.

Таким чином, перспективним шляхом удосконалення оцінки кредитоспроможності позичальників комерційних банків є розробка та подальше вдосконалення єдиної рейтингової системи за таким напрямками:

- вдосконалення інформаційного забезпечення – надання аналітикам банку достатнього обсягу якісної інформації на основі якої можливо визначити надійність позичальника;
- розробка та впровадження моделі оцінки кредитоспроможності позичальників, яка базувалася б на аналізі фінансового стану та оцінці інших факторів, що впливають на розвиток діяльності підприємства;
- розширення складу показників фінансового аналізу;
- проведення аналізу можливих джерел погашення зобов'язань за кредитом (внутрішні ресурси підприємства, додатково залучені позикові кошти, кошти від реалізації активів тощо);
- активне використання аналізу грошових потоків підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Постанова Національного банку України «Про затвердження положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків» № 279 від 06.07.2000.
2. Ковальов П. П. Кредитний рейтинг клієнта як один з основних методів оцінки кредитоспроможності позичальника // Формування ринкови відносин в Україні. – 2004. – № 12. – С. 37-41.
3. Єпіфанов А. О. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання : монографія / А.О. Єпіфанов, Н.А. Дехтяр, Т.М. Мельник, та ін. ; за ред. А.О. Єпіфанова. – Суми : УАБС НБУ, 2007.
4. Бучко І. Є. Скоринг як метод зниження кредитного ризику банку / І. Є. Бучко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2013. - № 2.